

نقش مثبت و توافق‌های دوجانبه یا چندجانبه منطفه‌ای بین کشورها بر توسعه حجم و تسهیل روند روابط تجاری برون‌مرزی در سال‌های اخیر باعث شده‌است که بسیاری از کشورها به این رویکرد روی آورند و با تعدد و تنوع توافق‌های دو یا چندجانبه با سایر کشورها راه صادرات و واردات خود را هم در حوزه کالایی و هم در حوزه خدمات هموار سازند. امروزه ۷۰درصد از تجارت دولت‌ها در حوزه منطفه‌ای شکل می‌گیرد. طی ۲۰ سال گذشته، به طور میانگین سالانه ۱۱ توافقنامه تجارت منطقه‌ای به مرحله اجرا رسیده که بیشترین آنها مربوط به حوزه‌های اروپا، شرق آسیا و امریکا بوده‌است. بر اساس آمار سازمان جهانی تجارت، تعداد تریسات اقتصادی و تجاری منطفه‌ای ثبت‌شده از ۱۲۴ مورد در آغاز به کار این سازمان در سال ۱۹۹۵به ۵۸۵در ژانویه ۲۰۱۴ رسید.

ایران نیز به دلیل موقعیت جغرافیایی ویژه‌ای که از آن برخوردار است، قابلیت مهمی در عقد توافقنامه‌های دوجانبه و چندجانبه منطقه‌ای دارد. اتصال با مجموعه کشورهای اوارسیا،راه ارتباطی چین و شبه‌قاره قارگیری در مسیر کریدورهای مطرح جهانی، همچنین برخورداری از پیوندهای مشترک و عمیق تاریخی، فرهنگی، مذهبی و زبانی با بسیاری از کشورهای همسایه و جهان اسلام فرصتی انحصاری در جهت پیشبرد اهداف اقتصادی و تجاری کشور فراهم ساخته‌است. همه ویژگی‌های جغرافیای ایران این پتانسیل را برای کشور ایجاد کرده‌است تا بتواند بستری مناسب برای انعقاد توافقنامه‌های تجاری منطقه‌ای داشته باشد و از این طریق بازارهای جدید اقتصادی برای خود بگشاید.

اما ایران جزو معدود کشورهایی است که کمترین فعالیت را در حوزه اجرای موافقتنامه‌های دو و چندجانبه تجاری منطقه‌ای دارد. متأسفانه به‌رغم ظرفیت‌های بالای تولیدی و تجاری، ایران به نسبت همسایگانی خود کمترین حضور را در توافقنامه‌های تجارت منطقه‌ای دارد. ایران تنها در توافقنامه‌های «اگو» و «نظام جهانی تریجات تجاری کشورهای در حال توسعه» حضور دارد، در حالی که به‌طور مثال کشورهای ترکیه و پاکستان به ترتیب در ۲۲ و ۱۰ توافقنامه تجارت منطقه‌ای حضور دارند. بر عکس ایران، ترکیه و هند بخش قابل توجهی از اقتصاد خود را به موافقتنامه‌های منطقه‌ای وابسته کرده‌اند. حدود ۷۲درصد از صادرات ۱۶۸ میلیارد دلاری ترکیه و حدود ۶۷درصد از صادرات ۲۲۲ میلیارد دلاری هند در سال ۲۰۱۸ به بازارهای ایجاد شده توسط اینگونه موافقتنامه‌ها بوده‌است.

در سال ۲۰۱۹، ۱۵ کشور همسایه ایران بیش از هزار میلیارد دلار واردات داشته‌اند که با وجود قرارگیری ایران در میانه حسیم بالای تجارت کشورهای همسایه تنها سهم ۲/۲درصدی از تجارت آنها را تأمین کرده‌است. ایران می تواند با استفاده از موقعیت ویژه خود و با اجرای توافقنامه‌های تجاری دوجانبه و چندجانبه منطقه‌ای برای افزایش تبادلالت تجاری و رساندن آن به ۱۲۰ میلیارد دلار (منهای محصولات نفتی) استفاده نماید. بی‌ربغتی مسئولان برای عقد توافقنامه‌های تجاری دوجانبه و چند جانبه منطقه‌ای باعث شده‌است ایران کم‌کم «مزیت‌های نسبی» خود را در بازار کشورهای همسایه و منطقه از دست بدهد و رفقای منطقه‌ای ایران جای آنها را بر کنند. کشور عراق که در صدر صادرات ایران قرار دارد، هنوز بعد از گذشت سال‌ها توافق تجاری با این کشور شکل نگرفته‌است،ام‌از عوض ترکیه همسایه شمالی عراق از سال ۲۰۰۸ با این کشور توافقنامه تجاری دارد.

توافقنامه‌های تجاری دوجانبه و چندجانبه منطقه‌ای مزیت‌های بسیاری برای ایران ایجاد می‌کنند.مزیت‌های این نوع توافق‌ها شامل: دور زدن تحریم‌ها، سهولت در دست یافتن به بازار کشورها، حذف ارزهای واسطه‌ای و نفوذ اقتصادی در کشورها، برای ایران به ارمان می‌آورد. توجه به این نکته لازم است که تاخیر بی‌مورد در انعقاد توافقات تجاری می‌تواند حضور ایران را در بازارهای هدف منطقه سخت‌تر کند؛چراکه با توجه به گرایش کشورها در سراسر جهان در پیوستن به توافقنامه‌های تجاری، حضور رفقای ایران در تمام کشورها پر رنگ‌تر خواهد شد. از این‌رو ضروری‌است ایران نیز همچون دیگر کشورهای منطقه و جهان از ظرفیت‌های موجود جغرافیایی و اقتصادی در توافقات تجاری دوجانبه، چندجانبه منطقه‌ای، به منظور افزایش میزان تولید و تجارت و نقش آفرینی بیشتر در عرصه منطقه‌استفاده کند.

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات خاور میانه

گزیده‌خبر

خریداران خانه در انتظار کاهش قیمت مسکن فعالان بازار: سقوط قیمت مسکن به این زودی اتفاق نمی‌افتد و این بازار نسبت به میهنان کوه تا مدت‌ها واکنش قوی نشان نمی‌دهد. بازار مسکن در چهار روز گذشته با افت تقاضا و افزایش تمایل برای فروش مواجه شده و واسطه‌های ملکی از کاهش ۵ تا ۱۵ درصدی قیمت‌ها تا سوی مالکان پول لازم خبر می‌دهند.

تأثیر روانی کاهش انتظار تورم به شکل تطبیق معاملات مسکن بروز کرده‌است. طرف تقاضا در انتظار کاهش قیمت‌ها به سر می‌برد و طرف عرضه ضمن مقاومت در برابر ریزش قیمت‌ها تمایل بیشتری به فروش نشان می‌دهد. واسطه‌های ملکی می‌گویند در چهار روز اخیر پس از انتخاب جوبابین به ریاست جمهوری امریکا شاهد ایجاد شوک در بازار ملک هستیم و فروشنندگان مردد به فروشنندگان قطعی تبدیل شده‌اند. بررسی‌های میدانی ایسنا از بازار مسکن شهر تهران نشان می‌دهد که سازندگان به فروش با قیمت‌های کمتر از حاشیه سود راضی نیستند، اما برخی دلان که واحدهای آماده را خرید و فروش می‌کنند براساس شرایط اقتصادی خود مقداری از نرخ‌های پیشنهادی کوتاه آمدند، دلالاتی که به دلایل مختلف نیاز فوری به نقدینگی پیدا کرده‌اند. از سوی دیگر نمی‌توان نگرانی سازندگان را از چشم‌انداز کاهشی بازار مسکن اقتضای اقتصادی ممانعت‌های بانکی در حال حاضر کنترل کرد، وزیر اقتصاد با تأیید این مقوله که افزایش نرخ سود بین بانکی صحیح است، گفت: از بالا رفتن نرخ سود بین بانکی ممانعت نمی‌کنیم و تا پایان سال ۱۰۰ درصد نرخ سود بانکی را در حد ۴۰ درصد نگه می‌داریم. او افزود: در صورت سقوط قیمت دلار، نرخ مسکن هم پایین می‌آید. البته کارشناسان معتقدند سقوط قیمت مسکن به این زودی اتفاق نمی‌افتد و این بازار نسبت به هیجانات کوتاه‌مدت واکنش قوی نشان نمی‌دهد.

با این حال محمد اسلامی، وزیر راه و شهرسازی گفته است ریزش نرخ ارز و طلا به طوط طبیعی کالاها و خدمات از جمله مسکن را متأثر می‌کند. او در عین حال ضمن اشاره به چسبندگی قیمت‌ها در بازار مسکن بیان کرده که اگر چه قیمت‌ها با رشد ارز و طلا افزایش می‌یابد، اما هنگامی که با کاهش نرخ ارز در بازار مواجه هستیم با خسرت قیمت‌ها به راحتی ممکن نیست. از طرف دیگر مصطفی قلی‌گورس، رئیس اتحادیه مشاوران املاک ضمن هشدار به احتمال کندگن‌گان مسکن گفته‌است: هم‌زمان با کاهش قیمت در بازارهای موازی شاهد سقوط چشمگیری قیمت مسکن هستیم.

خبر

اقتصاد

سریال آشفته بازار مالی